

**ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
Кафедра професійної і вищої освіти**

Інна ОТАМАСЬ

**«ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
В УМОВАХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ»**

*Спецкурс для слухачів курсів підвищення кваліфікації
керівних та педагогічних кадрів закладів освіти*

Київ-2022

УДК

*Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри
професійної і вищої освіти Центрального інституту післядипломної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
(протокол № 6 від 28 червня 2022 р.)*

Рецензенти:

Романова Г. М., доктор педагогічних наук, професор.

Гордієнко В. П., кандидат педагогічних наук.

О- **Отамась І.Г. Проектна діяльність молодих вчених в умовах інтернаціоналізації освіти України.** Спецкурс для слухачів очно-дистанційної форми навчання в системі післядипломної освіти. К: ЦПО, 2022. 27 с.

ISBN

Міжнародне співробітництво в усьому світі вважається зараз одним із головних показників визначення якості в сфері освіти і науки і, водночас, одним із головних інструментів її забезпечення і підвищення. Тому майже усі заклади вищої освіти (ЗВО) в усіх країнах по всьому світу залучені в міжнародну діяльність і прагнуть розширити її.

Мета вивчення спецкурсу полягає у наданні практичної допомоги молодим вченим щодо проходження всього процесу підготовки проектної документації з урахуванням міжнародних вимог до організації відповідного рівня проектної діяльності у закладах освіти України.

Спецкурс адресовано слухачам курсів підвищення кваліфікації керівних, педагогічних і науково-педагогічних кадрів професійної та вищої освіти у Центральному інституті післядипломної освіти Університету.

© Отамась І. Г.

© Центральний інститут післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти

ЗМІСТ

ВСТУП	5
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН	7
ЗМІСТ СПЕЦКУРСУ ЗА ТЕМАМИ	8
САМОСТІЙНА РОБОТА СЛУХАЧІВ	8
ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ	9
ГЛОСАРІЙ	24
ЛІТЕРАТУРА	26

ВСТУП

Вимогою часу стає підготовка фахівців нової якості – здатних творчо мислити, швидко орієнтуватися в сучасному насиченому інформаційному просторі, приймати нестандартні рішення, вчитися і розвиватися протягом усього життя.

Саме для глибокого осмислення пріоритетів, принципів та напрямів реформування вищої освіти, окреслення шляхів її інтеграції в європейський і світовий освітній простір, 18 березня 2021 р. на засіданні Президії НАПН України обговорено та затверджено Стратегію інтернаціоналізації Національної академії педагогічних наук України на 2021-2025 роки, яка регулює процеси забезпечення оцінки та розвитку поточного стану міжнародної наукової діяльності у сфері наук про освіту, педагогіку і психологію та залучення до цієї діяльності наукових і науково-педагогічних працівників, аспірантів і докторантів.

Міжнародне співробітництво в усьому світі вважається зараз одним із головних показників визначення якості в сфері освіти і науки і, водночас, одним із головних інструментів її забезпечення і підвищення. Тому майже усі заклади вищої освіти (ЗВО) в усіх країнах по всьому світу залучені в міжнародну діяльність і прагнуть розширити її.

Мета вивчення спецкурсу полягає у наданні практичної допомоги молодим вченим щодо проходження всього процесу підготовки проєктної документації з урахуванням міжнародних вимог до організації відповідного рівня проєктної діяльності у закладах освіти України.

Результати навчання з питань підготовки проєктів, які отримує молодий вчений на основі засвоєння спецкурсу «Проектна діяльність молодих вчених в умовах інтернаціоналізації освіти України», такі:

- Дослідження фондів Європейського Союзу та інші;
- обґрунтування проєкту та розроблення логічної схеми його реалізації; управління проєктом;
- здійснення технічного та технологічного аналізів;
- здійснення фінансового аналізу проєкту;

- моніторинг проєкту та звітування.

Для засвоєння знань і формування вмінь передбачаються такі форми індивідуальних завдань, як підготовка проєктних документів. Самостійна робота, як основний засіб засвоєння молодими вченими навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час, передбачає опрацювання монографій та інших наукових праць, навчальних і методичних посібників, вивчення й ознайомлення з положеннями законодавчих та інших нормативно-правових актів, матеріалів, отриманих з різних інформаційних джерел.

Цілі спецкурсу:

- Застосування вивченого матеріалу у конкретних умовах і нових ситуаціях.
- Уміння оцінювати значення матеріалу для написання проєкту.

Об'єктом вивчення є проєктна діяльність молодих вчених в умовах інтернаціоналізації освіти України.

Предметом дослідження є організація проєктної діяльності на конкурсних умовах.

Спецкурс має міждисциплінарний характер. Він інтегрує відповідно до свого предмета знання з інших освітніх і наукових галузей: інформаційних, філософських, економічних, педагогічних, психологічних тощо.

Очікувані результати.

1. Знання про організацію проєктної діяльності.
2. Уміння кваліфіковано опрацьовувати документи з підготовки проєктної заявки фондів ЄС та інші.
3. Комунікація: використовувати різноманітні комунікативні технології для ефективного спілкування на професійному, науковому та соціальному рівнях з представниками фондів ЄС.
4. Дотримання етичних і правових норм інформаційної діяльності, ефективна співпраця в команді, презентація власних доробків з проєктної діяльності за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

Слухач має:

- розуміти суть поняття «проєкт», знати специфіку написання проєктів;

- враховувати особливості оформлення проєктних заявок для отримання проєкту;
- аналізувати фонди ЄС;
- розумітися на нормативно-правових документах з організації проєктної діяльності в закладах освіти.

Слухач мусить уміти:

- використовувати знання про організацію проєктної діяльності у ЄС та інших державах;
- запроваджувати проєктну діяльність та організаційні аспекти у різних сферах діяльності;
- застосовувати сучасні технології у підготовці проєкту.

Бюджет навчального часу становить 6 годин.

Основними організаційними формами вивчення спецкурсу «Проєктна діяльність молодих вчених в умовах інтернаціоналізації освіти України» є тематичні дискусії, практичні заняття, самостійна робота, контрольні заходи.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ теми	Тема	Кількість годин			
		Усього	Аудиторна робота		Самостійна робота
			Тематичні дискусії	Практичні заняття	
1	«Написання проєктної заявки»	4	2	2	
2	«Використання фондів Європейського Союзу»	2	1	1	
	Разом	6	3	3	

ЗМІСТ СПЕЦКУРСУ ЗА ТЕМАМИ

Тема 1. «Написання проєктної заявки».

Мета спецкурсу: надання практичної допомоги молодим вченим щодо проходження всього процесу підготовки проєктної документації.

Питання для обговорення

1. Проєктний цикл.
2. Мета і завдання проєкту.
3. Оформлення проєктної документації.

Тема 2. «Використання фондів Європейського Союзу»

Мета спецкурсу: розширення й поглиблення знань та умінь молодих вчених щодо реалізації проєктів за програмами фондів ЄС та інших держав.

Питання для обговорення

1. Проаналізувати процеси реалізації проєктів, які фінансуються фондами ЄС та іншими державами.
2. Розглянути основні перешкоди, що виникають під час отримання фінансування проєктів від фондів ЄС та інших держав.

САМОСТІЙНА РОБОТА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

- Розробити проєкт.
- Дослідити фонди ЄС.

ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ СПЕЦКУРСУ

Тема 1. «Написання проєктної заявки».

Проєкт є тимчасовою ініціативою з чіткою датою початку та завершення, що складається з одного або декількох заходів для отримання результатів і досягнення конкретної мети з обмеженими ресурсами

Для участі у конкурсах Програми Європейського Союзу Еразмус+ першим кроком, є увагу на Funding&Tender Opportunities Portal та Erasmus+ and European Solidarity Corps Portal¹, зокрема на реєстрацію організації, доступ до профілю вже створеної організації, статус, тощо.

Реєстрація організації на Порталі є першим і невід'ємним кроком участі в конкурсах Програми ЄС Еразмус+. Процес створення профілю організації займає 10-15 хв., в результаті якого Ви отримаєте PIC (Participant Identification Code) ІНМ (Ідентифікаційний номер учасника) або OID номер (Object identify) ІО (Ідентифікатор об'єкта) в залежності від напряму, що дасть змогу завантажувати аплікаційні форми та створювати партнерства.

Всі організації для участі, як партнер та аплікант проєктів програми ЄС Еразмус+ повинні бути зареєстровані на сайті² і мати код PIC. Якщо організація раніше вже була зареєстрована, наприклад брали участь в інших програмах ЄС, можливо скористатися базою зареєстрованих установ³. Якщо планується включати Міністерство освіти і науки України в партнерство, обов'язково, потрібно надавати апліканту PIC і звернутися до Міністерства з листом запрошення до партнерства, з коротким описом ідеї та проханням підписати Мандат, який можна завантажити з сайту конкурсу.

¹Funding&Tender Opportunities Portal та Erasmus+ and European Solidarity Corps Portal, <https://webgate.ec.europa.eu/erasmus-esc/index/>

² Мати код PIC <http://ec.europa.eu/education/participants/portal/desktop/en/organisations/register.html>

³База зареєстрованих установ

<http://ec.europa.eu/education/participants/portal/desktop/en/organisations/search.html>

Для завантаження заявок та подання пакету документів, потрібно відвідати портал Find calls for proposals and tenders⁴ (рис. 1).

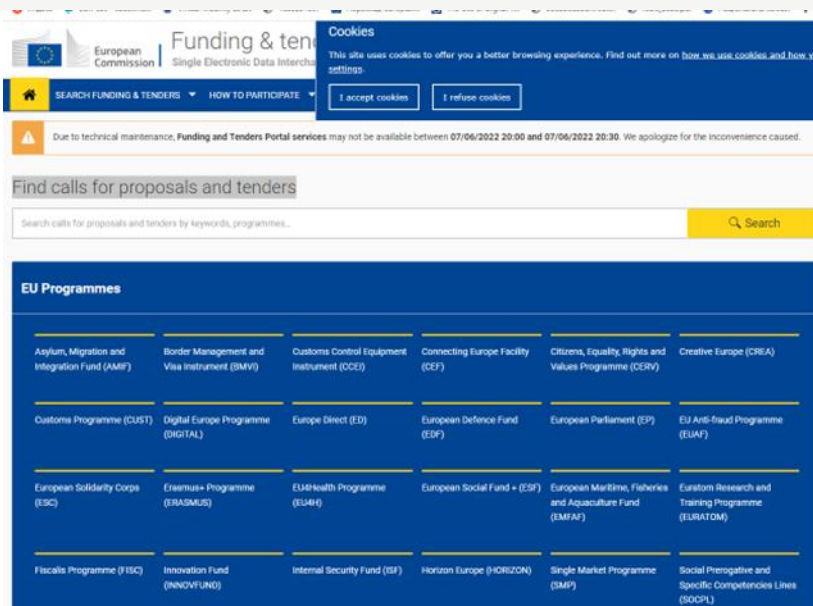

Рис. 1. Портал для завантаження заявок та подання пакету документів

Наступний крок потрібно на порталі учасників Funding&Tender Opportunities Portal створити свій акаунт і мати свій логін в ЄС⁵ (рис. 2, 3).

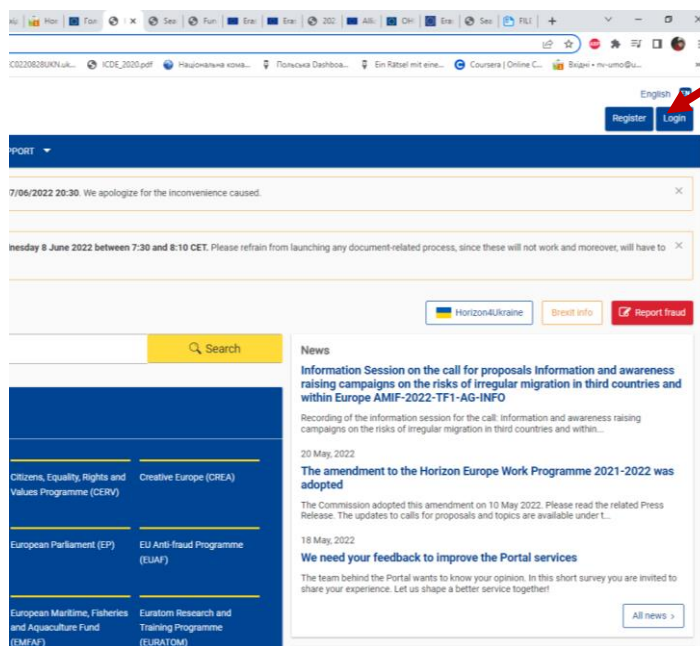

Рис. 2. Створення власного акаунту

⁴Find calls for proposals and tenders <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home>

⁵Funding&Tender Opportunities Portal <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home>

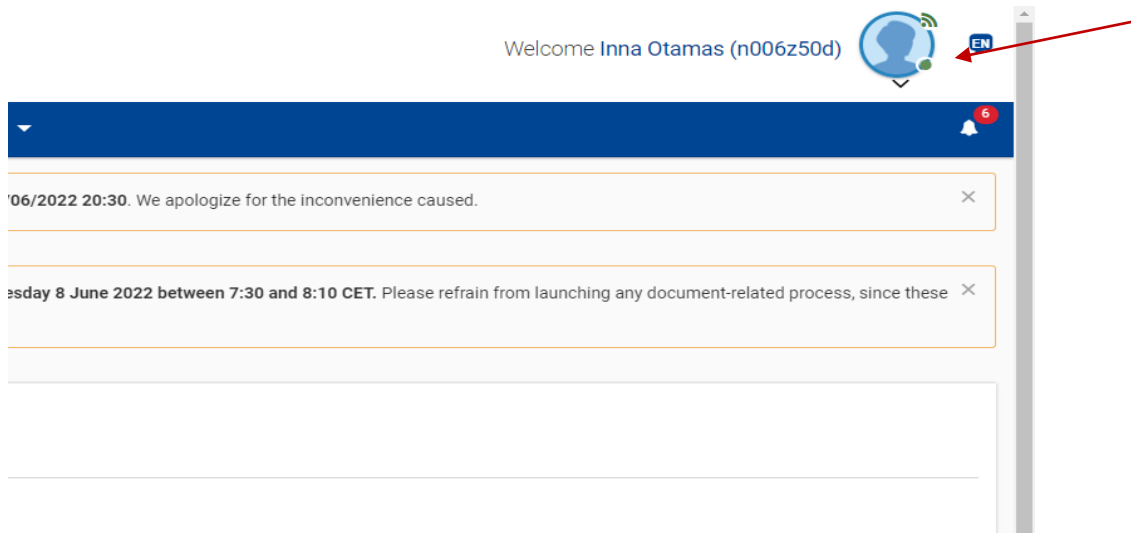

Рис. 2. Створення власного акаунту

Проект характеризується, передусім, тим, що він має досягти конкретної мети. Важливо також розглядати проект як засіб для презентації та впровадження змін.

Найбільш уживаною моделлю проектного циклу є модель, розроблена Європейською комісією, яка визначає такі етапи:

1. Програмування – початковий етап упровадження проекту, який на основі виявлених пріоритетів розвитку громади, можливостей і ризиків передбачає визначення програми (низки проектів), що може поліпшити ситуацію в конкретній сфері чи в конкретному регіоні.

2. Визначення – аналіз та відбір запропонованих програм на основі певних критеріїв оцінювання та визначення проектів, для яких слід здійснити більш детальний аналіз (на цьому етапі інвестор отримує підтвердження того, що поставлені цілі є реальними, наприклад, завдяки будівництву нової системи водопостачання чи, скажімо, реконструкції старої системи).

3. Формулювання – детальний аналіз проектів, визначених на попередньому етапі, з метою з'ясування їх технічної та фінансової реалістичності.

4. Фінансування – розроблення запиту на фінансування (проектної пропозиції) та підписання меморандуму щодо фінансування проекту.

5. Упровадження – реалізація проекту, починаючи з розроблення технічних схем, будівництва та здачі об'єкта в експлуатацію.

б. Оцінювання – завершальний етап реалізації проєкту, на якому отримані результати порівнюються з тими припущеннями, що були зроблені на попередніх етапах.

Формат проєктної заявки може бути різним, залежно від вимог донорської чи кредитної організації або установи. Однак зазвичай проєктні заявки мають схожу структуру, що містить усю інформацію, потрібну для оцінювання ефективності проєкту.

Наступний крок, це ознайомлення з програмами та оголошеними конкурсами (приклад Erasmus+ Programme)⁶ (рис. 3.).

Рис. 3. Програми та оголошені конкурси

Для отримання апікаційної форми онлайн потрібно обрати конкурс і завантажити апікаційну форму (рис. 4.). Завантажуємо два документи: 1) апікаційна форма, 2) документ для розрахунку бюджету (рис. 5.).

⁶Програми та оголошені конкурси <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home>

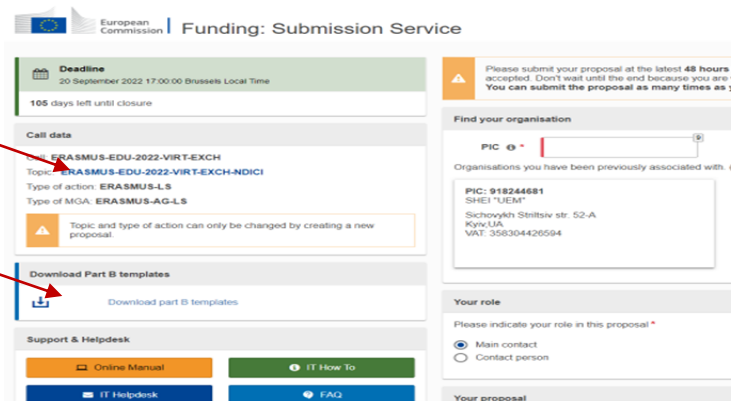

Рис. 4. Завантаження аплікаційної форми.

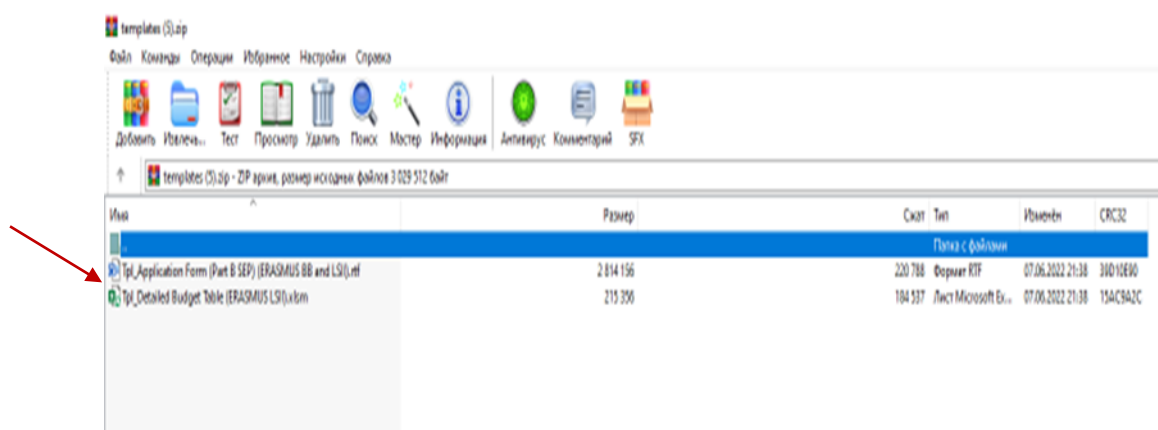

Рис. 5. Завантаження аплікаційної форми.

У проєктній заявці слід відобразити технічний, фінансовий та економічний аналізи, а також аналіз управлінської й організаційної структури проєкту, його впливу на довкілля, соціального впливу й правового забезпечення, оцінювання ризиків тощо. Зазвичай детальний аналіз усіх цих питань є складовою бізнес-плану (якщо це маленький проєкт) чи технікоекономічного дослідження щодо реалістичності здійснення проєкту (якщо це великий інфраструктурний проєкт), які додаються до проєктної заявки. Однак стислий виклад такого аналізу має бути внесений до самого тексту проєктної заявки. Етап, що передує інвестиціям (етап аналізу), є надзвичайно важливим, оскільки представлений результат аналізу показує інвестору чи донору, наскільки ефективним буде проєкт.

1. Назва проєкту. Назва проєкту має бути сформульована так, щоб можна було одразу його ідентифікувати. Назва проєкту мусить містити таку інформацію: предмет проєкту; місце реалізації проєкту; етап реалізації проєкту (якщо проєкт є

складовою більшого проєкту). Назва проєкту має бути чіткою, конкретною, щоб уникнути непорозумінь чи плутанини з іншими проєктами, які реалізуються цим чи іншим заявником. Назва має відображати суть проєкту й ідентифікувати об'єкт інфраструктури, якого цей проєкт стосується.

2. Стислий виклад (резюме) проєкту. Ця частина проєктної пропозиції має містити стислий виклад інформації, що подається заявником, обсяг якої не має бути більшим за одну сторінку. Слід подати, зокрема, таку інформацію:

1) обґрунтування проєкту (базується на аналізі проблем, які будуть вирішені завдяки реалізації проєкту);

2) місце реалізації проєкту;

3) мета проєкту (загальна мета та безпосередні цілі) – має відповідати їх формулюванню в логічній схемі (логічній матриці) проєкту;

4) короткий опис дій щодо реалізації проєкту, до якого входить перелік основних заходів проєкту та їх часові межі;

5) загальна вартість проєкту;

6) інша важлива для проєкту інформація (вона може бути різною, але суттєвою з огляду на специфіку того чи іншого проєкту).

Слід пам'ятати, що детальний опис питань, зазначених вище, має міститися у таких частинах заявки. Резюме проєкту є лише його стислим викладом, що зазвичай міститься наприкінці заявки й готується по завершенні її підготовки. Стислий виклад проєкту не має бути представлений у формі змісту чи списку додатків.

3. Інформація про заявника. Ця частина проєктної заявки містить базову інформацію про заявника, тобто організацію, яка подає запит на фінансування.

4. Тип проєкту. Зазвичай виділяють два основні типи проєктів, тому важливо ідентифікувати, до якого саме типу належить конкретний проєкт — індивідуального чи групового.

5. Опис проєкту Це найбільш важлива частина проєктної заявки, яка представляє результати аналізу, проведеного для обґрунтування важливості та можливості реалізації проєкту.

Розроблення проєктної (фінансової) заявки є не таким легким завданням, як це можна було собі уявити. Проте якщо заявку розроблено відповідно до зазначених

вимог фонду, якщо вона відповідає основним вимогам міжнародних фінансових/кредитних установ, то такий документ демонструватиме й засвідчуватиме професійність організації, яка робить цю заявку на грант або позику.

Тема 2. «Використання фондів Європейського Союзу»

Кожна міжнародна чи вітчизняна донорська організація або фонд має власні критерії щодо фінансування проєктів, однак усі вони ґрунтуються на спільних фундаментальних принципах. Більшість донорів підтримують концепцію поетапного планування та впровадження проєктів, що визначається як проєктний цикл.

Грантові програми Європейського Союзу передбачають фінансування проєктів у таких сферах: сільське господарство, громадянство, співпраця і розвиток, культура, медіа, економіка – фінанси, освіта, тренінг, зайнятість, енергетика, розширення, навколишнє середовище, охорона здоров'я, виробництво, інформація, інновації, правосуддя, безпека, локальний розвиток, нові технології, публічний менеджмент, дослідження, послуги, телекомунікації, планування міст, туризм, торгівля, транспорт, молодь тощо.

Узяти участь у конкурсі на отримання грантів ЄС можуть приватні і державні організації різних типів: університети, дослідницькі центри, тренінг-центри, громадські організації тощо.

Детальна інформація про найважливіші гранти Європейського Союзу міститься на сторінці <http://welcomeurope.com/>, де представлено понад 450 європейських програм фінансування, а також методологія підготовки проєктів, які б відповідали вимогам ЄС. Детальна інформація – [European funding calls for proposal](#).

Серед таких фондів є:

Horizon 2020 – програма досліджень та інновацій. Надається додаткове фінансування на дослідницькі й інноваційні проєкти.

Erasmus – освітня, навчальна і молодіжна програма, що містить ознайомчі поїздки, обмін передовим досвідом, академічні програми для студентів, викладачів закладів вищої освіти тощо.

Україна бере участь у програмі досліджень та розробок Європейської комісії «Горизонт 2020» як «асоційована країна». Наприкінці 2020 року «Горизонт 2020» закінчується. А 2021–2027 рр. будуть епохою «Горизонт Європи». Оскільки Україна не є членом ЄСП, країною-приєднанням, країною-кандидатом чи потенційною країною-кандидатом, вона не може мати повного доступу до «Горизонту Європи».

У Європі на зміну SMEInstrument (Horizon 2020) запроваджується нова програма для підтримки інноваційних проєктів для малого і середнього бізнесу (малих та середніх підприємств, МСП), зокрема **за участю науковців**.

21–22 березня 2019 року Європейською комісією було створено пілотний проєкт Європейської ради інновацій (далі – ЄРІ).

Метою діяльності ЄРІ є виявлення, розвиток і підтримка проривних технологій та інновацій від початкового етапу (розроблення інноваційного продукту) до його комерціалізації, виведення на ринок завдяки запровадженню у серійне виробництво. Одним із пріоритетних завдань ЄРІ є поліпшення умов, у яких інновації можуть бути реалізовані на всіх етапах розвитку.

ЄРІ працює на новаторсько-орієнтованій основі і виступає унікальним осередком, де винахідник зможе зустрітися з інноватором, а об'єднавши зусилля (ідеї), – поспілкуватися й віднайти інвестора.

З початком наступної програми Європейського Союзу з досліджень та інновацій «Горизонт Європи», що розпочнеться на початку 2021 року, очікується інтенсивна робота ЄРІ щодо реалізації програми надання фінансової підтримки. При ЄРІ створено Фонд Європейської ради, основним інвестором якого до 2021 року буде Європейська комісія. Після 2021 року перелік інвесторів Фонду розширюватиметься.

У пілотному проєкті ЄРІ переважно впроваджуватиме й використовуватиме два інструменти:

- «The Pathfinder» – для перспективних досліджень. Передбачається надання грантів для проривних ідей, рівень технічної готовності яких оцінюється від

1 до 5, за шкалою оцінювання. Загальна мета цього інструменту полягає у підтримці розвитку інновацій, які потенційно можуть формувати ринок.

- «The Accelerator» – для проривних інновацій, спрямований на допомогу у подоланні європейськими інноваціями «долини смерті», завдяки стимулюванню підприємництва та компенсації неприйнятих європейськими інвесторами ризиків. Інструмент передбачає надання грантів або індивідуального прямого змішаного фінансування окремим інноваторам або інноваційним компаніям, рівень технічної готовності розробок яких оцінюється від 5 до 9, за шкалою оцінювання.

Erasmus

Програма «Erasmus Mundus»

Програма «Erasmus Mundus» – це програма Європейського Союзу зі співпраці у галузі вищої освіти. «Erasmus Mundus» передбачає майже сто магістерських курсів найвищого академічного рівня, гранти для 5 тисяч студентів на проходження цих курсів. Програма надає також викладацькі та дослідницькі стипендії в Європі для понад тисячі науковців з третіх країн та стільки ж стипендій для науковців ЄС. Крім того, «Erasmus Mundus» підтримує майже сто партнерств між магістерськими курсами «Erasmus Mundus» та вищими навчальними закладами третіх країн.

Програма призначена для:

- закладів вищої освіти;
- студентів, які отримали перший диплом у **закладах вищої освіти**;
- науковців, які викладають або проводять дослідження;
- персоналу, який безпосередньо працює у сфері вищої освіти;
- інших державних та приватних закладів, які діють у галузі вищої освіти.

Детальніша інформація – на веб-сторінці:

http://ec.europa.eu/education/programmes/mundus/index_en.html

Програма Темпус/Еразмус+

Tempus – це програма ЄС із підтримки модернізації систем вищої освіти в країнах-партнерах **Західних Балкан**, Східної Європи і Центральної Азії, Північної Африки і Близького Сходу. Програма сприяє створенню простору для співпраці у

сфері вищої освіти між Європейським Союзом і країнами-партнерами, які його оточують. Tempus сприяє добровільному зближенню (з ініціативами ЄС) у сфері вищої освіти, виходячи з Лісабонської стратегії зі збільшення кількості робочих місць і забезпечення просування Болонського процесу, покликаною формувати європейський простір вищої освіти.

Tempus фінансує два типи діяльності завдяки проведенню конкурсів. Оголошення про подачу пропозицій на конкурс регулярно розміщуються на веб-сайті: <http://ec.europa.eu/tempus>

1. СПІЛЬНІ ПРОЄКТИ

Основа спільних проєктів – різностороннє партнерство між **зкладами вищої освіти** в ЄС і країнах-партнерах. Спільні проєкти можуть бути спрямовані на розвиток, модернізацію і розповсюдження нових навчальних програм, методів викладання або навчальних матеріалів; розвиток культури забезпечення якості; модернізацію управління та керівництва **вищими навчальними зкладами**; зміцнення ролі **зкладів вищої освіти** у суспільстві та їх внеску в розвиток навчання впродовж усього життя; зміцнення «трикутника знань», представленого освітою, дослідженнями й інноваціями в університетах; заохочення зв'язків із ринком праці, зокрема, підтримку підприємництва та створення нових підприємств; сприяння розширенню наявних тематичних мереж Erasmus і розвиток їх діяльності в країнах-партнерах. Спільні проєкти передбачають невеликі й короткострокові заходи щодо мобільності для студентів, викладацького й адміністративного складу, дослідників і представників підприємств.

2. СТРУКТУРНІ ЗАХОДИ

Структурні заходи сприяють розвитку й реформуванню **зкладів вищої освіти** і системи вищої освіти в країнах-партнерах з метою поліпшення їх якості та актуальності, а також зближенню з напрямками розвитку в ЄС. Структурні заходи можуть бути пов'язані з питаннями реформ управління (систем кваліфікацій, забезпечення якості, автономії) або взаємодії між сферою вищої освіти й суспільством (трудова сфера, інші сектори освіти). Заходи передбачають проведення досліджень і наукової діяльності, національних, регіональних і тематичних

конференцій і семінарів, організацію навчання, консультації з питань формування політики й поширення інформації.

3. СУПУТНІ ЗАХОДИ

Tempus також фінансує певні супутні заходи. На відміну від спільних проектів і структурних заходів, вони фінансуються завдяки проведенню тендера або укладанню рамкових договорів. Ці заходи передбачають тематичні конференції, дослідження, а також виявлення та використання передового досвіду, консультації із зацікавленими сторонами тощо.

4. ЯК УЗЯТИ УЧАСТЬ У ПРОГРАМІ TEMPUS

Програма Tempus відкрита для **закладів вищої освіти** та органів управління, а також для всіх організацій і підприємств, безпосередньо пов'язаних із вищою освітою.

Зацікавленим у поданні заявки на отримання фінансування в межах Tempus слід звертатися до веб-сайту, на якому регулярно публікуються оголошення про конкурси: <http://ec.europa.eu/tempus>

Tempus сприяє просуванню політики ЄС у сфері вищої освіти. Європейська комісія тісно співпрацює з країнами – членами у сфері вищої освіти, підтримуючи реформування систем вищої освіти в Європі з метою їх гармонійного розвитку, гнучкості й більшої відповідності потребам суспільства. Університетам Європи, що стикаються з викликами глобалізації, потрібні реформи з реалізації всього їх потенціалу в прагненні до зростання та збільшення робочих місць, а також побудови заснованого на знаннях європейського суспільства. Європейська комісія приділяє увагу трьом основним сферам реформ у галузі вищої освіти: *реформування навчальних програм, удосконалення управління, реформи фінансування*. Ці напрями, безумовно, пов'язані з Болонським процесом, метою якого є створення європейського простору вищої освіти. Болонський процес привів у дію ряд реформ, викликаних потребою в тому, щоб зробити системи вищої освіти в Європі більш сумісними і порівнюваними між собою, більш конкурентоздатними та привабливими для громадян Європи, для мешканців та учених з інших континентів.

Через такі програми, як Tempus, Європейська комісія прагне сприяти названим ініціативам. Мета європейського простору вищої освіти – надати громадянам можливість вибору широкого спектра високоякісних програм навчання, забезпечуючи при цьому спрощені процедури визнання кваліфікацій. Для досягнення цих амбітних цілей сформульовано три пріоритети: *формування системи зіставлюваних ступенів, європейське вимірювання в забезпеченні якості, визнання ступенів і термінів навчання за кордоном.*

Детальніша інформація про Болонський процес міститься на http://ec.europa.eu/education/policies/educ/bologna/bologna_en.html

Детальнішу інформацію про Tempus можна знайти на сторінці: http://ec.europa.eu/education/programmes/tempus/index_en.html

Програма Жана Моне в межах Еразмус+

Україна бере участь у програмі Жана Моне з 2001 року (деталі та інформація про попередні проекти Жана Моне на сайті: <http://www.tempus.org.ua/uk/osvitni-programy-es-dlja-universytetiv-ta-studentiv/programa-zhan-mone.html>).

У 2014 році програма Жана Моне трансформувалася у напрям Жан Моне нової програми ЄС Еразмус+. Відбувся перший конкурс проєктів.

Ціль напряму Жан Моне: активізувати євроінтеграційний дискурс, сприяти досконалості євроінтеграційних студій, залучати **закладів вищої освіти** до дослідження євроінтеграційних процесів та поширення ідей Об'єднаної Європи. Основні види діяльності за напрямом:

- викладання й дослідження («Кафедри», «Модулі», «Центри досконалості»);
- дебати між представниками науково-педагогічних кіл та академічні обміни («Мережі» та «Проекти»);
- підтримка діяльності організацій або асоціацій;
- надання операційних грантів окремим закладам.

Напрямок діяльності: викладання та дослідження.

Підтримка надається на таке:

- Модулі – розроблення та викладання курсів, навчальних програм, присвячених ЄС та євроінтеграційній тематиці, обсягом не менше 40 годин, із подальшим внесенням до навчальних планів і програм.
- Кафедри – викладацькі ставки обсягом не менше 90 годин для викладачів, науковців, що спеціалізуються на європейських студіях, розроблення нових та оновлення наявних курсів євроінтеграційної тематики, наукові розвідки, керівництво дослідницькими проєктами з євроінтеграційної тематики.
- Центри досконалості – заснування та підтримка діяльності ресурсних центрів, утворених на базі університетів, із залученням асоціацій, мереж, фахових спільнот з метою заохочення їх до проведення міждисциплінарних досліджень з питань європейської інтеграції та поширення результатів їх діяльності через медіа-ресурси та комунікативно-інформаційні заходи.

Напрямок діяльності: дебати та обміни.

Підтримка надається на:

- Мережі – сприяння співпраці міжнаціональних дослідницьких колективів (участь щонайменше п’яти різних країн), стимулювання академічної полеміки та міждисциплінарних досліджень, поширення результатів.
- Проєкти – активізація євроінтеграційного дискурсу за допомогою конференцій, семінарів, круглих столів, літніх шкіл, опрацювання новітніх підходів і методологій дослідження, створення платформ для обміну знань з метою поширення найкращих практик і досвіду, творення нового змісту.

Напрямок діяльності: підтримка організацій або асоціацій.

- Підтримка надається:
- Організаціям: з метою збору, осмислення, аналізу та поширення фактів і знань про Європейський Союз; активізації викладацької та тренінгової діяльності у сферах, що стосуються євроінтеграційних процесів, на рівні магістратури або в межах підвищення кваліфікації.
- Асоціаціям: для організації та здійснення їх статутної діяльності, якщо вона пов’язана з євроінтеграційними студіями, поширенням інформації про Європейський Союз, сприянням активному громадянству.
- Хто може брати участь та подати проєктну заявку?

Ініціювати проєкти Жан Моне можуть, насамперед, університети, а також асоціації, громадські організації, науково-дослідні установи, об'єднання науковців, викладачів, які спеціалізуються на ЄС, вивченні євроінтеграційних процесів, поширенні ідей Об'єднаної Європи. Учасниками можуть бути як представники держав – членів ЄС, так і представники країн – партнерів на рівних умовах.

Детальну інформацію щодо правил участі у програмі, конкурсної документації, підготовки та критеріїв оцінювання проєктних пропозицій можна знайти у Програмному документі. https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/opportunities/jean-monnet-networks_bg

Як отримати фінансування

Конкурс на отримання грантів має досить складну процедуру, адже управління коштами ЄС, що становлять понад 76% бюджету зазначених програм, здійснюється у партнерстві з державними і регіональними органами управління й переважно за допомогою п'яти великих структурних та інвестиційних фондів:

- Європейського фонду регіонального розвитку (ERDF),
- Європейського соціального фонду (ESF),
- Фонду гуртування (CF),
- Європейського сільськогосподарського фонду розвитку сільських територій (EAFRD),
- Європейського фонду з морських справ і рибальства (EMFF).

Прямі фінансові гранти присуджуються Європейською комісією або її виконавчими органами на підтримку проєктів чи заходів, пов'язаних із політикою ЄС.

Підприємець, який очікує на фінансування, має подати чітко розроблений план дій, у якому розписано мету і завдання, які буде досягнуто завдяки проєкту, та строки виконання, бюджет, бенефіціари, зацікавлені сторони тощо.

Такий проєкт має будуватися на стратегії підприємства, фокусуватися на певній проблемі, яку він мусить вирішити.

Якщо ж ідеться про інвестиційний, а не соціальний (так званий м'який) проєкт, то слід докладно описати його бюджет.

Відповідно до стандартів фондів до інвестиційних проєктів може належати будівництво певних об'єктів, відновлення приміщень, будівництво лікарень, проєкти, пов'язані з енергозбереженням, тощо.

Крім того, інвестиційні проєкти обов'язково мусять мати техніко-економічне обґрунтування – аналіз або оцінювання здійсненності, реалістичності проєкту в межах обмеженого часу.

Гарною новиною є те, що підприємства для реалізації проєктів можуть залучати партнерів.

У багатьох програмах проєкти можуть виконуватися об'єднаннями осіб (консорціумами), що складаються з трьох партнерів із трьох різних країн – членів ЄС та/або країн, що підписали угоду про асоціацію з ЄС, за винятком програм інновацій для малого та середнього бізнесу, участь у яких за певних обставин дозволяється брати одноособово.

ГЛОСАРІЙ

Адміністративні видатки за проєктом – загальногосподарські витрати, спрямовані на обслуговування та управління проєктом, а не видатки на здійснення його заходів. До адміністративних видатків, зокрема, належать: заробітна плата адміністраторам проєкту, видатки на створення робочих місць для них (зокрема, на технічне обладнання, меблі тощо), видатки на відрядження та витратні матеріали, не пов'язані зі здійсненням заходів проєкту, витрати на зв'язок.

Анотація – стисла узагальнена характеристика проєкту з огляду на його контекст, зміст, мету, завдання та потрібні ресурси.

Аплікаційна форма (application, proposal) – офіційне письмове прохання про виділення коштів, що містить відомості про характер та актуальність програми, передбачуваний план її здійснення, бюджет, можливості організації щодо реалізації програми. У багатьох випадках заявка є розгорнутим детальним викладом змісту попереднього запиту.

Бюджет проєкту – документ, що відображає видатки для досягнення мети проєкту.

Грант – грошові або інші засоби, що передаються фізичними й юридичними особами (зокрема іноземними), а також міжнародними організаціями для проведення робіт, досліджень, розробок, підготовки кадрів та інших цілей на умовах, передбачених грантодавцем. Гранти надаються безкоштовно і без повернення.

Життєвий цикл проєкту (програми) – це час від задуму проєкту до завершення його реалізації.

Заходи проєкту виступають основним інструментом для досягнення його мети. Фіксують початок та етапи реалізації проєкту, визначають напрями, види, форми і зміст діяльності, визначають ресурси, потрібні для реалізації цілей і завдань кожного етапу.

Інновація проєкту – нововведення в галузі техніки, технології, організації праці або управління, засноване на використанні передових досягнень і найкращих практик.

Контекст проєкту – це середовище та чинники, що впливають на підготовку й реалізацію проєкту.

Кошторис проєкту – це документальні розрахунки, що обґрунтовують розміри витрат на нього. Кошторис має подвійне призначення: визначає вартість і є інструментом для контролю й аналізу витрат коштів і ресурсів на проєкт під час його реалізації.

Найкращі практики – найкращий досвід досягнення органами місцевого самоврядування позитивного результату з вирішення конкретних проблем існування та розвитку конкретної територіальної громади, який може бути ефективно використаний іншими територіальними громадами.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Посібники

1. Посібник з проведення конкурсів проектів ОГС за державного фінансування (український та міжнародний досвід). – Київ: Ваїте, 2017. – 198 с.
2. «Управління проектами»: навчальний посібник до вивчення дисципліни для магістрів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» спеціалізації: «Менеджмент і бізнесадміністрування», «Менеджмент міжнародних проектів», «Менеджмент інновацій», «Логістика»/ уклад.: Л. Є. Довгань, Г. А. Мохонько, І. П. Малик. – К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. – 420 с.
3. Микитюк П. П. Управління проектами: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / П. П. Микитюк. – Тернопіль, 2014. – 270 с.

Статті

1. Артюшина М. В. Сучасні педагогічні технології професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників / М. В. Артюшина, Г. М. Романова, Л. П. Пуховська // Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні: актуальні проблеми теорії і практики (до 25-річчя НАПН України): зб. наук. пр. – К.: Видавничий дім «Сам», 2017. С. 313–320. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/erasm/Article_Artyushina2C_Romanova2C_Pukhovsk_a.pdf
2. Романова Г. М. Дидактичне проектування як напрям психолого-педагогічної підготовки викладачів ВНЗ / Г. М. Романова // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Філософія. Психологія. Педагогіка. – 2010. – № 1. – С. 219–223. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKPI_fpp_2010_1_41
3. Романова Г. М. Проектування особистісно-розвивальних технологій навчання майбутніх кваліфікованих робітників / Г. М. Романова // Концептуальні засади професійного розвитку особистості в умовах євроінтеграційних процесів : зб. наук. ст. – К. : НТУ, 2015. – С. 225–234.

4. Отамась І. Г. Механізми формування системи управління соціальними проєктами України / І. Г. Отамась // Соціально-економічні та гуманітарні аспекти світових інноваційних трансформацій : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ – Суми, 26–28 квіт. 2017 р.). – Київ, 2017. – С. 1–3.
5. Отамась І. Г. Інноваційні технології у сучасному освітньому просторі / І. Г. Отамась // Імплементация європейських стандартів в українські освітні дослідження: зб. матеріалів II Міжнар. наук. конф. укр. асоціації дослідників освіти (15 трав. 2018 р.). – Київ, 2018. 170 с. – С. 108–109.
6. Отамась І. Г. Становлення стартапів у закладах освіти України з урахуванням досвіду на території Європейського Союзу / І. Г. Отамась // Передові освітні практики: Україна, Європа, Світ: зб. тез міжнар. наук.-практ. конф. «Передові освітні практики: Україна, Європа, Світ», 16–17 листопада 2019 р., К.: Педагогічна думка, 2019. – С. 306–310 с.
7. Отамась І. Г. Інноваційно-освітній простір закладів освіти України в контексті євроінтеграції / І. Г. Отамась // Інноваційні комп'ютерні технології у вищій школі: матеріали 10 наук.-практ. конф. (м. Львів, 20–22 листоп. 2019 р.); відп. за вип. Л. Д. Озірковський. – Львів: Видав. Львівської політехніки, 2018. – С.
8. Отамась І. Г. Перспективи розвитку відкритої освіти у закладах освіти України у період наслідків пандемії COVID-19. Імплементация європейських стандартів в українські освітні дослідження – 2020. Матеріали IV Міжнар. наук. конф. Української асоціації дослідників освіти. Дрогобич: Вид-во ТЗОВ «Трек-ЛТД», 2020.

Закони України

1. Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту»
<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII «Про наукову і науково-технічну діяльність»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
3. Закон України від 05.12.2012 р. № 5460-VI «Про інноваційну діяльність»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>

Інтернет-ресурси

1. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE EUROPEAN COUNCIL, THE COUNCIL, THE EUROPEAN CENTRAL BANK, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE, THE COMMITTEE OF THE REGIONS AND THE EUROPEAN INVESTMENT BANK Annual Sustainable Growth Strategy 2021: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0575&from=en>
2. Програма ЄС Еразмус на 2021-2027 рр.: https://erasmusplus.org.ua/images/phocadownload/documentation/Erasmus_2019.pdf
3. Правові рамки Програми ЄС Еразмус+ 2021-2027 р.: European Education Area by 2025; Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing 'Erasmus': the Union programme for education, training, youth and sport and repealing Regulation (EU) No 1288/2013 COM/2018/367 final - 2018/0191 (COD);Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument (NDICI);Multiannual Financial Framework 2021-2027 (MFF).
4. Проектні заявки на конкурс необхідно заповнювати та подавати он-лайн через портал до Виконавчого агентства з питань освіти, аудіовізуальних засобів і культури (ЕАСЕА, Брюссель) – https://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/actions/jean-monnet_en
5. Програми Національний Темпус/ Еразмус+ офіс в Україні: <http://tempus.org.ua/>
6. Програми Еразмус+: <http://erasmusplus.org.ua/>
7. Програма імені Жана Моне: <http://erasmusplus.org.ua/erasmus/zhan-mone.html>
8. Зареєструватися та створити EU Login: http://ec.europa.eu/research/participants/docs/h2020-funding-guide/user-account-and-roles/ecas-login_en.htm ; <https://eacea.ec.europa.eu/ecas>

9. Перевірити, чи є PIC

<http://ec.europa.eu/education/participants/portal/desktop/en/organisations/register.html>

і якщо немає, то отримати його:

http://ec.europa.eu/research/participants/docs/h2020-funding-guide/grants/applying-for-funding/register-an-organisation_en.htm

10. Подати онлайн аплікаційну форму з додатками (є інструкція:

https://eacea.ec.europa.eu/sites/eacea-site/files/proposal_submission_user_guide_version_1_jean_monnet_2019_0.docx

) ; http://ec.europa.eu/research/participants/docs/h2020-funding-guide/grants/applying-for-funding/submit-proposals_en.htm